

Complexnummer: 522269

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Begraafplaats Essenhof

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

13321, 522270, 522271, 529432, 529433

Woonplaats

Dordrecht

Gemeente

Dordrecht

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdobject

Dubbeldamseweg Zuid 183, 3314 JD te Dordrecht

Complexomschrijving

Inleiding

Complex van de gemeentelijke begraafplaats 'Essenhof', bestaande uit een TOEGANGSPARTIJ, DIENSTWONING, HEULBRUG MET HEK, historische AANLEG met padenstelsel, grafvelden en graftekens en een AULA, gelegen binnen het zwartomlijnde gedeelte van de bijbehorende kaart.

De in 1828 aangelegde, op 1 juli 1829 in gebruik genomen algemene begraafplaats Essenhof ligt op het terrein van het voormalige landgoed Blauwhuis tussen de Dubbeldamseweg Zuid, de Mariastraat en de Nieuweweg. De begraafplaats is aangelegd volgend op het Koninklijke Besluit van 1827, waarin werd bepaald dat er in het vervolg niet meer in kerken begraven mocht worden. De entree van het oorspronkelijke deel van de begraafplaats aan de Dubbeldamseweg Zuid bevindt zich achter een hek en een dienstwoning, die deel uitmaakten van het voormalige landgoed en grenzen aan een vijverpartij met begroeide eilandjes. De eerste aanleg, met eenvoudige, rechthoekige perken, is ontworpen door J. Smits Jzn. Het ontwerp voor de toegangspartij en de heulbrug met hek (noordoostzijde) naar de begraafplaats was van H. Boet. In 1869 is aan de andere kant van de zuid-oostelijke begrenzing (Nieuweweg) van de algemene begraafplaats een Joodse begraafplaats aangelegd. In de jaren dertig en vijftig van de twintigste eeuw werd de begraafplaats aan de zuidzijde uitgebreid waarbij de zuidelijke omgrachting gedempt werd. Bij de eerste uitbreiding van de begraafplaats in 1938-1939 is aan het einde van de middenas van de oude aanleg, op de uitbreiding zelf, een door architect A.J. Argelo ontworpen aula gebouwd. Aan het eind van de twintigste eeuw werden op de uitbreiding van de begraafplaats een crematorium en een uitvaartcentrum gebouwd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving van het complex

Een complex van een vroeg negentiende-eeuwse algemene Begraafplaats, met een uit de aanlegtijd daterende toegangspartij (brug met hek). De aanleg van het beschermde gedeelte van de begraafplaats kenmerkt zich door een rechtlijnig assenstelsel, met op de grafvelden een grote diversiteit aan negentiende-, twintigste en zelfs eenentwintigste-eeuwse grafmonumenten. Op het historische deel zijn vanaf de jaren vijftig enkele nieuwe, verhoogde grafvelden aangelegd, de laatste in de jaren negentig. Deze delen zijn voor de bescherming van ondergeschikt belang. Aan het einde van de hoofdas is op de overgang naar de uitbreiding van de begraafplaats een aula uit de jaren dertig van de twintigste eeuw gesitueerd.

Waardering van het complex

- Het complex is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, funerairhistorische, architectuurhistorische en de situationele waarde.
- Het complex heeft cultuurhistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling in de geschiedenis van de ter aarde bestelling in Nederland.
- Het complex heeft funerairhistorische waarde als voorbeeld van een sobere aanleg met een ontwikkelingsgeschiedenis die tekenend is voor de funeraire cultuur in Nederland.
- Het complex heeft architectuurhistorische waarde vanwege de voor de bouwtijd karakteristieke gebouwde elementen en vanwege de vormgeving van de diverse graftekens, waarin de ontwikkeling van het grafteken in Nederland goed is te volgen.
- Het complex heeft ensemblewaarde vanwege de visuele en de functionele samenhang tussen de samenstellende onderdelen en vanwege de relatie met onderdelen van het voormalige landgoed.
- Het complex is tevens van belang vanwege de grote mate van gaafheid van een aantal negentiende-eeuwse onderdelen als wel vanwege de ontwikkelingsgeschiedenis.

Monumentnummer*: 13321

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 maart 1966
Kadaster deel/nr 82986/83

Woonplaats* Dordrecht
Gemeente* Dordrecht
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Dordrecht
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Dordrecht
Sectie* P
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 531

Omschrijving**

Inleiding

Achter het hek DIENSTWONING van alleen begane grond met schilddak (1802).

Omschrijving

Woonhuis uit 1802 dat gebouwd werd bij het landgoed Blauwhuis. Gevel van IJsselsteen met rode strekken. Symmetrische voorgevel bekroond met eenvoudige gootlijst. Naast de woning een houten schuur en daarachter een in eenvoudig metselwerk opgetrokken hok die voor de bescherming van ondergeschikt belang zijn.

Waardering

DIENSTWONING van architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang:

- vanwege de eenvoudige doch harmonische architectuur;
- vanwege de oudheidkundige waarde;
- vanwege de situering aan de Dubbeldamseweg;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de begraafplaats.

Hoofdcategorie Uitvaartcentra en begraafplaatsen
Subcategorie Begraafplaats en -onderdelen
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 522270

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 juli 2007
Kadaster deel/nr 82978/190

Woonplaats* Dordrecht
Gemeente* Dordrecht
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Dordrecht
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Dordrecht
Sectie* P
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 531

Omschrijving**

Inleiding

HEULBRUG met HEK, toegang gevend tot de grafvelden, gelegen achter de dienstwoning.

Omschrijving

De brug is een opgemetselde boogbrug van het type heulbrug met eveneens gemetselde borstweringen met vlechtingen, hardstenen dekplaten, smeedijzeren muurankers en het bouwjaar 1828 in de hardstenen sluitstenen van de bogen. Op het midden van de brug een eenvoudig dubbel smeedijzeren hek.

Waardering

HEULBRUG met HEK van architectuurhistorisch belang:

- vanwege de oudheidkundige waarde;

Hoofdcategorie Uitvaartcentra en begraafplaatsen
Subcategorie Begraafplaats en -onderdelen
Functie Begraafplaats

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 522271

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 juli 2007
Kadaster deel/nr 82978/192

Woonplaats* Dordrecht
Gemeente* Dordrecht
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Dordrecht
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Dordrecht
Sectie* P
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 531

Omschrijving**

Inleiding

De in 1938-1939 gebouwde AULA op de Algemene Begraafplaats Essenhof, onderdeel van het complex van de algemene begraafplaats, is gebouwd in een expressieve, aan de architectuur van S. van Ravesteijn verwante neo-barokke bouwstijl naar een ontwerp van de architect A.J. Argelo. Het gebouw staat aan de noordwestelijke rand van de uitbreiding van de in 1828 aangelegde begraafplaats. Het sluit de verbinding met het 19de eeuwse deel van de begraafplaats af en onderbreekt de noordwest-zuidoost georiënteerde zichtas. Het glas-in-lood in het gebouw is afkomstig uit het atelier van de glazenier Toon Berg. De aula is sinds de jaren tachtig niet meer als zodanig in gebruik.

Omschrijving

Het gebouw is opgetrokken in met schone baksteen bekleed beton, vanuit een organische, min of meer kruisvormige plattegrond en staat onder platte daken met uitkragende randen van beton. De veelal gebogen muren worden verlevendigd door op beton lijkende accenten van "articon".

Het vooraanzicht en de achterzijde zijn symmetrisch. Het ronde, centrale gedeelte is hoger opgaand. De voorzijde bevat een ingangsportaal met een onder een concaaf gewelfde betonnen luifel staande dubbele deur. In de convex gewelfde geveldelen aan weerszijden staan drie vensters met glas-in-lood in de rechtgesloten stalen ramen. De deels concaaf gewelfde zijgevels, die het portaal verbinden met het hoog opgaande centrale deel, is blind. Het hoog opgaande, cilindervormige centrale bouwdeel heeft een transparante bovenbouw (tamboer), die is ingevuld met in stalen ramen gevat glas-in-lood en wordt bekroond door een eveneens cilindervormige lantaarn. In de smalle verbindingsmuren met de driekwart-ronde "vleugels" staat een uit zes gestapelde ramen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

samengesteld venster. De vleugels bevatten onder de dakrand een fries van ronde vensters met diep in de betonnen omlijsting liggende ramen. Aan de achterzijde ligt tussen de vleugels een lage uitbouw met in het midden een dubbele stalen deur. Aan weerszijden bevindt zich een portiek met in het midden een dubbele rondboogdeur en in de er dwars opstaande muren een met glas-in-lood ingevulde, dubbele deur. Het inwendige van het gebouwtje is vrijwel ongewijzigd gebleven. In beide vleugels bevindt zich een trap naar een lage verdieping.

Waardering

De AULA is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, de architectuurhistorische en de situationele waarde.

- De aula heeft cultuurhistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling.
- De aula heeft architectuurhistorische waarde vanwege de esthetische kwaliteiten van het bijzondere ontwerp en vanwege de samenhang tussen exterieur en interieur.
- De aula heeft ensemblewaarde vanwege de visuele en de functionele samenhang met de verschillende delen van de begraafplaats, waartussen het een verbindend element is.
- De aula is tevens van belang vanwege de grote mate van gaafheid van zowel het interieur als het exterieur.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaatsaula

Monumentnummer*: 529432

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 juli 2007
Kadaster deel/nr	82995/197

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Dordrecht	Dordrecht	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Dordrecht	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Dordrecht	P			531

*Omschrijving***

Inleiding

TOEGANGSPARTIJ van de gemeentelijke begraafplaats.

Omschrijving

Met hardstenen beklede en gebosseerde hekpijlers, bekroond door hoofdstellen (1829) waartussen een dubbel smeedijzeren hek. Aan weerszijden worden de pijlers geflankeerd door zijstukken. Het hek is voorzien van goud-kleurige pijlpunten.

Waardering

TOEGANGSPARTIJ van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ornamentale waarde;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de begraafplaats;
- vanwege de markering van de oorspronkelijke toegang tot de begraafplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Uitvaartcentra en begraafplaatsen	Begraafplaats en -onderdelen	Begraafplaatshek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529433

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 juli 2007
Kadaster deel/nr	82995/194

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Dordrecht	Dordrecht	Zuid-Holland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Dordrecht	P			531

Omschrijving**

Inleiding

De AANLEG met padenstelsel, grafvelden en graftekens van het historische deel van de gemeentelijke begraafplaats Essenhof met bijbehorende toegangspartij, dienstwoning en brug, alsmede een aula op de latere uitbreiding. Gelegen op het terrein van het voormalige landgoed Blauwhuis tussen de Dubbeldamseweg Zuid, de Mariastraat en de Nieuweweg. De aanleg van de begraafplaats in 1828 volgde op het Koninklijke Besluit van 1827, waarin werd bepaald dat er in het vervolg niet meer in kerken begraven mocht worden. De eerste aanleg, met eenvoudige rechthoekige perken en een grote diversiteit aan bijzondere 19de en 20ste-eeuwse (familie)graftekens en grafkelders, is ontworpen door J. Smits Jzn.

Omschrijving

De toegang tot het oudste gedeelte van de gemeentelijke begraafplaats wordt gevormd door respectievelijk een fors toegangshek en een brug met kleiner hek. De vijverpartij ten oosten van de entree is voorzien van begroeide eilandjes en maakte oorspronkelijk mogelijk deel uit van het oude landgoed. Het historische deel was bij de aanleg geheel omgeven door een gracht, waarvan het zuidelijk deel door de aanleg van een uitbreiding in de jaren dertig van de 20ste-eeuw gedempt is. Het beschermde deel van de begraafplaats bestaat uit rechthoekige, tussen rechte paden liggende grafperken, wat voor een stadsbegraafplaats uit die tijd een uiterst sobere inrichting is. De grafvelden bevatten vele enkele graven, gecombineerde graven en familiegraven, die zijn uitgevoerd in diverse materialen, zoals zandsteen, marmer, hardsteen, baksteen, smeed- en gietijzer. Een aantal familiegraven zijn uitgevoerd als grafkelder, andere worden door hekwerken omheind of zijn voorzien van een met beeldhouwwerk versierde tombe. Tot de oudste graftekens op de begraafplaats behoort die van de familie van der Dussen (1830). Opvallend zijn onder meer de gebeeldhouwde graftekens boven de graven van de indoloog prof. P.J. Veth (1895) en J.W. Beversen uit 1897. De van noordoost naar zuid-west lopende as, die begint bij de brug over de omringende gracht, wordt aan de zuid-westzijde beëindigd door de aula uit 1938-39 aan de rand van de 20ste-eeuwse uitbreiding. Vermoedelijk was de oorspronkelijke aanleg alleen langs de randen en langs de panden voorzien van bomen. Doorgeschoten grafbeplanting en het aanplanten van een grote variatie aan loof- en naaldbomen en struiken heeft de qua structuur

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

sobere begraafplaats een sfeervol landschappelijk en romantisch aanzien gegeven. Op het historische deel zijn in de jaren vijftig, tachtig en negentig van de 20ste-eeuw een aantal verhoogde grafakkers aangelegd waardoor het karakter van dit deel sterk gewijzigd is. De zuidelijke grens van het beschermde deel loopt langs de paden die dwars op de aula staan en is op een bijgevoegde kaart aangegeven.

Waardering

- De historische AANLEG van deze begraafplaats met padenstelsel, grafvelden en graftekens is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, funerairhistorische, architectuurhistorische en situationele waarde.
- De begraafplaats heeft cultuurhistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling in de geschiedenis van de grafcultuur in Nederland.
- De begraafplaats heeft funerairhistorische waarde vanwege grote verscheidenheid aan graftekens uit de 19de- en 20ste-eeuw in relatie tot meer contemporaine uitingen.
- De begraafplaats heeft architectuurhistorische waarde vanwege de bijzondere, aan de diverse (bouw)stijlen gerelateerde vormgeving en de esthetische kwaliteiten van diverse graftekens, waarin tevens de ontwikkeling van het grafteken in Nederland goed is te volgen.
- De begraafplaats heeft ensemblewaarde vanwege de visuele en de functionele samenhang tussen de diverse onderdelen van het complex en de aula uit 1938-1939 en vanwege de relatie met onderdelen van het voormalige landgoed.
- De begraafplaats is tevens van belang vanwege de herkenbaarheid en gaafheid van zowel de negentiende-eeuwse aanleg als van de meeste graftekens.
- De begraafplaats is tevens van belang vanwege de typologische zeldzaamheid van een aantal graftekens.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaats